

บทที่ 4

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลในประเทศไทย

ถึงแม้ว่ากระบวนการยุติธรรมจะเจริญรุดหน้าไปเพียงใดก็ตาม แต่จำนวนอาชญากรรม ก็ยังคงเพิ่มทวีมากยิ่งขึ้น และพัฒนารูปแบบไปตามความเจริญทางด้านธุรกิจและเทคโนโลยียากแก่การสืบสวนจับกุม และยังผลตอบแทนหรือรายได้ของอาชญากรรมบางประเภท โดยเฉพาะอาชญากรรมเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดมีมูลค่ามหาศาลด้วยแล้วก็ยังทำให้มีการนำเอารายได้ดังกล่าวกลับไปประกอบอาชญากรรมได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นด้วยประเทศไทย แม้จะมีการพยายามพัฒนากฎหมายให้ทันยุคทันสมัย โดยการออกกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาดำเนินการกับผลตอบแทนที่ได้รับจากอาชญากรรมดังกล่าว โดยการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับความผิดนั้นทั้งหมด ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกฟอกหรือเปลี่ยนสภาพไปแล้ว เพื่อทำลายแรงจูงใจในการกระทำความผิดแล้วก็ตาม แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวก็ยังมีจุดอ่อนอยู่ เนื่องจากไม่ได้ขยายขอบเขตไปบังคับแก่บุคคลภายนอก เช่น ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟอกเงินโดยนำเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายไปเปลี่ยนสภาพเป็นรูปต่าง ๆ ขณะนี้มีประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อป้องกันการฟอกเงิน โดยถือว่าการฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาออกมาใช้บังคับแล้ว การที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายลักษณะดังกล่าว อาจทำให้การฟอกเงินเกิดขึ้นอยู่ในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเงิน การค้า และการลงทุนของประเทศ และอาจมีผลกระทบโยงโยไปถึงนโยบายเศรษฐกิจส่วนรวมและการวางแผนเฉพาะภาคทางเศรษฐกิจด้วย เพราะอาจมีการตลาดเคลื่อนไหวในข้อมูลของปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจของประเทศ และการขาดกฎหมายเช่นนี้ นอกจากจะทำให้การสกัดกั้นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้แล้ว ยังทำให้การป้องปรามและปราบปรามอาชญากรรมยาเสพติดกระทำได้อย่างไม่ได้ผลเต็มที่ ซึ่งเป็นผลโยงโยต่อปัญหาสังคมในหลาย ๆ ลักษณะอีกด้วย และที่สำคัญก็คือ หากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายป้องกันการฟอกเงินดังเช่นประเทศอื่น บรรดาเงินที่ผิดกฎหมายก็จะไหลเข้าที่ที่อยู่ของอาชญากร ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ดังเช่น

ประเทศโคลัมเบียซึ่งประสบปัญหา มีการตั้งกองทัพอาวุธมาต่อสู้กับรัฐบาลกลาง โดยเงินทุนที่ซื้ออาวุธดังกล่าวได้มาจากการฟอกเงิน

ดังนั้น ถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องบัญญัติกฎหมายป้องกันการฟอกเงินขึ้นเป็นพิเศษเช่นอารยประเทศ โดยกำหนดความผิดอาชญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินเพื่อนำไปใช้บังคับแก่การฟอกเงินอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาโดยความผิดฐานใดหากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอน ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะถือว่า ผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การรับเงินไว้โดยไม่อาจอธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมาก เป็นเหตุผลหนึ่งของการสื่อให้เห็นว่า ผู้กระทำมิเจตนาช่วยให้เงินจากองค์กรอาชญากรรมคงอยู่และยังเบี่ยงเบนความสนใจไปจากผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ในการกระทำความผิดกล่าวผู้ฟอกเงินย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนอยู่ในตัว และการกำหนดความผิดอาชญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินจะทำให้แยกแยะกระแสการเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติและติดตามวงจรการเงิน ไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการขัดขวางฐานทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และทำให้สภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและอยู่ในรูปแบบที่ปกติ อีกทั้งต้องจัดตั้งหน่วยงานเพื่อสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ดำเนินการกับผู้ทำความผิดโดยหน่วยงานต้องมีหน้าที่ต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นว่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบของหน่วยงานรับผิดชอบควรมีลักษณะเป็น สำนักงานบริหาร ข้อมูลกลางบริหารงานโดยคณะกรรมการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คล้ายคลึงกับหน่วยงาน Fin CEN ของประเทศสหรัฐอเมริกา หน่วยงาน NCIS ของประเทศอังกฤษ หรือหน่วยงาน AUSTRAC ของประเทศออสเตรเลีย โดยมีภาระหน้าที่ คือ

ก. รับรายงานเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ต้องสงสัยว่าได้จาก การลักลอบค้ายาเสพติด รวมทั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินจำนวนนั้น

ข. ออกใบรับการรายงานให้แก่สถาบันการเงิน

ค. แจ้งให้สถาบันการเงินยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ได้เป็นเวลาไม่เกิน 24

ชั่วโมง

ง. นำเสนอพนักงานอัยการ เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งระงับ

ธุรกรรม

จ. ติดตาม และตรวจสอบตามรายงานที่ต้องสงสัย
 ข. รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ข. บริหารกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการปกปิด หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ฉ. ดำเนินการตามวิธีพิเศษ

อย่างไรก็ตาม รูปแบบหรือมาตรการต่าง ๆ จะเกิดผลได้หรือเป็นไปตามที่วางแผนไว้ ในองค์กรหรือสำนักงานนั้น ต้องประกอบด้วย ผู้ดูแลและปฏิบัติภายใน ซึ่งจะเป็นเจ้าของงานหรือเจ้าหน้าที่ภายในสำนักงานนี้ ซึ่งจะเป็นผู้ที่ควบคุม ดูแล และสนองนโยบายและปฏิบัติหน้าที่ตาม อำนาจของกฎหมายที่ให้ไว้ในพระราชบัญญัติปราบปรามการฟอกเงินนี้

ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 ดังต่อไปนี้

(1) สอบถามหรือเรียกสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาเพื่อให้ข้อมูล ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

(2) สอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ข้อมูล ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือปกปิดทรัพย์สิน พยานหลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน เพื่อทำการตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัด ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเอกสารหรือวัตถุดังกล่าวนั้นจะถูกขโมยก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนได้ ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีหมาย¹

¹ดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ., มาตรา 7

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าพนักงานมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

ก. มีหนังสือเรียกผู้นั้น หรือบุคคลใดที่เจ้าพนักงานเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบ กิจการฟอกเงินมาใช้ด้วยคำ

ข. มีอำนาจสั่งให้บุคคลตามข้อ ก. รายงานกระแสเงินของตน พร้อมทั้งนำเอกสารหลักฐานทั้งหลายมาใช้ตรวจสอบ

ค. เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อทำการตรวจสอบหรือค้นหาเอกสารทั้งหลายได้

เมื่อได้แก่ไปและลงมือกระทำตามข้อ ก. แล้วยังไม่เสร็จสิ้น จะกระทำต่อไปในเวลาตอนคืนได้ แต่ใช้ดำเนินการให้เสร็จสิ้น โดยไม่ต้องมีหมาย

ง. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่น่าเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินไว้เพื่อตรวจสอบได้

อีกทั้ง กฎหมายให้อำนาจครอบคลุมไปถึง การตรวจสอบ ค้นหาพยานหลักฐาน ข้อมูลนั้น ขณะปฏิบัติหน้าที่ หากเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากการปฏิบัติหน้าที่ชอบตามกฎหมาย หากพนักงานผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่กระทำโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่ต้องรับใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว ซึ่งทางสำนักงานจะเป็นผู้ชดใช้ค่าสินไหมให้แทน

อีกทั้ง เจ้าพนักงานคือตัวแทน การควบคุมและตรวจตรา และให้ความร่วมมือในการออกกฎหมายด้วย

ในต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลีย² ยังมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลและบุคคลากรของตนออกไปอีก ดังที่กล่าวมาในบทที่ 3.3.2 ซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่ ค้นหาข้อมูล และวิเคราะห์ความผิดพลาด ยังมีหน้าที่ที่จะยับยั้งธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่น่าสงสัย พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางการจัดเก็บข้อมูลและแหล่งข่าวสาร เพื่อรายงานไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและร้องขอความช่วยเหลือมายังสำนักงานบริหารข้อมูล อีกทั้ง AUSTRAC² ยังทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น

ตรวจสอบความน่าสงสัยในการฟอกเงินเป็นหลักโดยดูความเคลื่อนไหวของเงินจำนวนมาก ๆ ที่ถูกส่งเข้าออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นเรื่องส่ง

² The Legislation, AUSTRAC 1995, p.10

ออกซึ่งเจ้าหน้าที่ได้สอบสวนถึงความเคลื่อนไหวนั้นและได้รับความร่วมมือจากตัวแทนของชาติต่าง ๆ ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการตรวจสอบธุรกิจและขายชื่อทางการค้าที่เป็นเท็จต่าง ๆ กับผู้ร้องขอ

ตรวจสอบการหลีกเลี่ยงภาษีซึ่งมีความผิดทางอาญา และตรวจสอบแผนงานทางด้านธุรกิจว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุคดีนั้น มักใช้วิธีตนเองปลอม วิธีบัญชีธนาคารปลอม และบัตรประจำตัวปลอม ทำให้เกิดความผิดปกติทางการรายงาน ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการนำสงสัยในการดำเนินธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งทางหน่วยงาน จะรายงานและขอความร่วมมือไปยังตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยตรวจสอบ และประสานงานกันเพื่อค้นหาผู้ทำผิด

ในการรายงานเท่านั้น ทำให้เกิดความน่าสงสัย ซึ่งเมื่อทางหน่วยงานตรวจพบแล้ว จะมีการเปิดเผยออกไปทำให้หน่วยงานอื่นทราบ ทั้งภายในเอกชนและรัฐ ในการประกอบธุรกิจร่วม ทำให้เกิดความกระตือรือร้นของเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติงาน ในการสอบสวน เชื่อมโยงคดีที่เกิดขึ้น

การตรวจสอบบางครั้งสามารถนำไปถึงองค์การอาชญากรรมได้ ซึ่งจะหาแหล่งที่มา ที่ไปของการเงิน เมื่อเชื่อมโยงกันได้ ก็สามารถทำลายแหล่งอาชญากรรมได้ ซึ่งเป็นผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อีกทั้งยังค้นลงไปถึง ธุรกิจเล็ก ๆ อีกมากมาย ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจที่น่าสงสัย ซึ่งอาจเป็นแหล่งช่วยเหลือ สนับสนุน จนตลอดไปถึงเป็นแหล่งฟอกเงินขององค์การอาชญากรรม

และสิ่งที่สำคัญอีกประการคือ เป็นแหล่งบันทึก รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ทางราชการต้องการ

4.1 อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการต่อข้อมูล

เป็นอำนาจหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ. ซึ่งอำนาจหน้าที่นี้จะมีผู้ใช้โดยตรงคือ เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานบริหาร

ข้อมูลซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลนี้ โดยหน้าที่หลักของสำนักงานแห่งนี้ จะมีลักษณะดังนี้

- รับข้อมูล
- รวบรวมข้อมูล
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมา
- ติดตามข้อมูลที่น่าสงสัย รวมไปถึงการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ
- ชับยั้งธุรกรรมที่น่าสงสัย
- ปฏิบัติตามมาตรา 21-25 ในหมวด 4 แห่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้

(พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ. ...) ในการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

- ปลดทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ หากจำนวนหรือผู้ต้องหา ที่สามารถพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับความคิดในพระราชบัญญัติ ฉบับนี้

- รายงานข้อมูลที่วิเคราะห์ หากพบความคิดที่เกิดขึ้น ให้กับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในเรื่องความคิดนั้น ๆ โดยตรง

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น อาจพบความคิดอื่นๆ อีกนอกเหนือจากความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น อาจพบความคิดอื่นๆ ในความคิดที่เกี่ยวกับการฟอกเงินเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานและรายงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อไปหรือหน่วยงานรับผิดชอบคดีโดยเฉพาะต่อไป

ดังนั้น จึงต้องมีระบบและวิธีในการค้นหาพยานหลักฐานต่างๆ ในการเตรียมพยานหลักฐานในการส่งฟ้องและรายงานต่อหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะคดี ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจในการปฏิบัติงานหรือมีหน้าที่ต่างๆ ในการเข้าถึงข้อมูลดังนี้

4.1.1 อำนาจในการเข้าถึงข้อมูล

พนักงานสืบสวนจำเป็นที่ต้องทำให้เกิดความมั่นใจในการพิสูจน์คดีเพื่อหาผู้ที่เกี่ยวข้องในคดียาเสพติด หรือฟอกเงินและการเปิดบัญชีของผู้ต้องสงสัยขึ้นมา บังหน้า ยกตัวอย่างเช่น

ก. เจ้าของบัญชี (สำหรับบัญชีที่เจ้าของบัญชีใช้เป็นทางที่พิสูจน์ถึงการได้ รับการรับรองของบัญชีที่เกี่ยวข้อง)

- ข. จำนวนเงินที่ผ่านเข้าในบัญชี
- ค. สำหรับธุรกิจที่ได้รับการเลือกเฟ้น
- แหล่งที่มาของเงิน (ถ้ารู้)
 - รูปแบบของเงินที่ฝาก หรือถอน เช่น เงินสด เช็ค ฯลฯ
 - คุณสมบัติของผู้ที่ทำธุรกิจ
 - วัตถุประสงค์ของเงินทุน
 - รูปแบบของโครงสร้างและการบังคับบัญชา

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของสถาบันการเงินในการทำธุรกิจคือ การได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเท่าที่หามาได้ โดยปราศจากความล่าช้าเกินควร

โดยพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันสงสัยว่ามีการชุกซ่อนหรือปกปิดทรัพย์สิน และยังสามารถค้นหาพยานหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งสามารถใช้อำนาจในการเข้าไปค้นในเวลากลางคืนได้ โดยไม่ต้องมีหมาย ในกรณีเร่งด่วน อีกทั้งยังเรียกหรือสอบถามเจ้าหน้าที่ส่วนราชการและเอกชนมาให้ถ้อยคำชี้แจงเป็นหนังสือเพื่อประกอบการพิจารณาได้อีกด้วย ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 7 แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ อีกทั้งยังใช้อำนาจในการค้นหาพยานหลักฐานใดๆ ในการประกอบการพิจารณา ซึ่งรวมไปถึงการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์จากหน่วยงานอื่นๆ ได้อีกด้วยโดยไม่มีคามผิด

4.1.1.1 วิธีสอบสวนพิเศษ

การสอบสวนจะต้องพิสูจน์ทั้งความผิดฐานค้ายาเสพติด และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเพื่อรับต่อไป จึงต้องมีวิธีการพิเศษ ได้แก่ การดักฟังโทรศัพท์ การตรวจสอบบัญชีเงินฝาก การตรวจสอบการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และการตรวจสอบเอกสารกับตราสารต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีช่องทางให้เจ้าพนักงานป้องกันปราบปรามยาเสพติดขออนุญาตศาลไปรวดเร็ว เมื่อพบว่าบัญชีเงินฝาก โทรศัพท์ หรือคอมพิวเตอร์จะถูกใช้โดยผู้ต้องสงสัย หรือเมื่อเอกสารกับตราสารนั้นเกี่ยวข้องกับ ความผิด

นอกจากนั้น เพื่อให้การปราบปรามมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยุโรปรับรองให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ป้องกันปราบปรามฯ เสพติดให้วิธีสืบสวนพิเศษได้ตลอดช่วงระยะเวลาที่กำหนด หากข้อสงสัยเหตุผลหนักแน่นเพียงพอ สำหรับประเทศที่มีกฎหมายบัญญัติให้ธนาคารรักษาความลับของลูกค้าจะต้องยกเว้นการใช้บังคับในกรณีนี้ไว้ด้วย³

วิธีพิเศษในการสืบสวนสอบสวน

ส่วนที่ 1 การสืบสวนติดตามบัญชีธนาคารและโทรศัพท์ การเข้าถึงทางระบบคอมพิวเตอร์ การสื่อสาร โดยทางอุปกรณ์และเอกสาร

แนวทางที่ 1

(เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการรายงานความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามและการฟอกเงิน เพื่อค้นหาและระบุสถานที่ของสาร รายได้ ทรัพย์สิน วัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับความผิดดังกล่าว อาจดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

ก. สืบสวนติดตามบัญชีธนาคารหรือบัญชีอื่นๆ ที่เทียบได้กับบัญชีธนาคาร

ข. เฝ้าติดตามหรือดักฟังโทรศัพท์

ค. การเข้าถึงข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์

ง. รับข้อความจากการสืบสารของเครื่องมือใดๆ หรือของการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล รวมถึงบันทึกข้อมูลของธนาคาร บันทึกทางการเงินและทางธุรกิจ เมื่อผู้ต้องสงสัยว่าจะให้บริการ หรือมีส่วนที่จะให้บริการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ รายได้ ทรัพย์สิน หรือสิ่งของใดๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น หรือเครื่องมือหรือเอกสารดังกล่าวเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการให้บริการ

³จรัมดี หะวานนท์, “มาตรการป้องกันการฟอกเงิน”, อนุชน, กรกฎาคม-สิงหาคม

แนวที่ 2

เพื่อบ่งชี้หรือค้นหาและระบุสถานที่ของรายได้ ทรัพย์สิน วัสดุ สาร และสิ่งต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและ วัสดุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ อาจมีคำสั่งภายในระยะเวลาที่ กำหนดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ก. สืบสวนติดตามบัญชีธนาคารและบัญชีอื่น ๆ ที่เทียบได้กับ บัญชีธนาคาร

ข. เฝ้าติดตามหรือดักฟังโทรศัพท์

ค. การเข้าถึงข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์

ง. รับข้อความจากการสื่อสารของเครื่องมือใดๆ หรือ ของการ ติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล รวมถึงบันทึกข้อมูลของธนาคาร บันทึกทางการเงินและทาง ธุรกิจ เมื่อผู้ต้องสงสัยว่าจะให้บริการ หรือมีส่วนที่จะให้บริการที่เกี่ยวข้องกับผล ประโยชน์ รายได้ ทรัพย์สิน หรือสิ่งของใดๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น หรือเครื่องมือหรือ เอกสารดังกล่าวเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการให้บริการ เมื่อมีสิ่งบ่งชี้ที่แสดงว่า บัญชี โทรศัพท์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ได้ใช้หรืออาจถูกใช้โดยบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ามี ส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการที่มีขอบข่ายกฎหมาย อันเกี่ยวกับผลประโยชน์ทรัพย์สิน หรือสิ่งของใดๆ ดังกล่าวแล้ว หรือแสดงว่าเครื่องมือต่างๆ หรือเอกสารดังกล่าวข้างต้น เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการให้บริการดังกล่าว

ส่วนที่ 2 การไม่ยินยอมให้มีความลับทางธนาคาร

ความลับทางธนาคารจะต้องไม่ใช่เป็นเหตุผลในการคัดค้านมาตรการ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ก่อน หรือเพื่อปฏิเสธการแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อเท็จจริงซึ่งน่าจะก่อให้เกิดความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ถึงหน้าที่ของสถาบันการเงินและผู้เกี่ยวข้องในหมวด 2 ของพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินและความผิดและบทกำหนดโทษในหมวด 5 ใน พระราช บัญญัติเดียวกัน

4.1.1.2 วิธีการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อยืนยันคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

บุคคลธรรมดาและสถาบันการเงินผู้มีหน้าที่ตามมาตราการป้องกันที่กล่าวข้างต้นกับผู้ประกอบวิชาชีพที่มีโอกาสตรวจพบการฟอกเงิน เช่น โนตารี พนักงานขายทอดตลาด นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ นายประกัน ผู้ตรวจบัญชี นักกฎหมาย ทนายความ นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น มีหน้าที่ต้องรายงานกิจกรรมที่สงสัยว่ามีมูลฐานมาจากการค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นดุลพินิจของผู้รายงานเองว่ากิจกรรมใดต้องสงสัยสมควรรายงาน โดยให้รายงานต่อเจ้าพนักงานทางอาญาหรือหน่วยควบคุมการฟอกเงินเพื่อทราบ หากเจ้าพนักงานทางอาญาเป็นผู้ได้รับรายงานต้องส่งรายงานต่อไปยังหน่วยควบคุมการฟอกเงิน เมื่อหน่วยควบคุมการฟอกเงินได้รับรายงานแล้วต้องดำเนินการสืบสวนทันที และมีอำนาจระงับกิจกรรมดังกล่าวไว้ชั่วคราว แต่ถ้าระงับไม่ทันก็ต้องปล่อยให้กระทำการไปได้

ผู้รายงานกิจกรรมที่ต่อสงสัยจะได้รับยกเว้นความรับผิดชอบหน้าที่ที่ต้องรักษาความลับในกิจการหรือวิชาชีพ

เทคนิคในการสอบสวนและความร่วมมือระหว่างประเทศในการสอบสวน

- ประเทศที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ประโยชน์ของการสืบสวนนอกเครื่องแบบและการรวบรวมข้อมูลในทางลับภายในเขตอำนาจของตนในการสืบสวนอาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดตลอดจนการสืบสวนด้านการเงินซึ่งกำลังขยายตัวอย่างมีขีดจำกัด
- เกี่ยวกับสนธิสัญญาแบบพหุภาคี บันทึกความเข้าใจร่วมกัน ควรจัดให้มีขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในเขตอำนาจที่ต่างกันในลักษณะของคดีและควรจะมีอยู่ต่อไปจนกว่าจะมีข้อตกลงระหว่างกันอย่างเป็นทางการ
- เกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การร้องขอและการจัดส่งต้นฉบับหรือสำเนาที่รับรองความถูกต้องของข้อมูล พยานหลักฐานซึ่งจำเป็นต้องมีกฎหมายหรือข้อตกลงแบบทวิภาคีที่กำหนดความร่วมมือระหว่างกันเพื่อเป็นการยืนยันการร้องขอใน

กรณีดังกล่าวตลอดจนการส่งมอบพยานหลักฐานควรจะเป็นไปในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้

- สำหรับการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือการริบเงินที่ถูกฟอกมีบางประเทศที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการ เพื่อที่จะออกกฎหมายหรือมาตรการที่ต้องการซึ่งประเทศส่วนใหญ่ก็ได้ยอมรับว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยสืบสวนการเงินที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในแต่ละประเทศนั้นๆ

- ที่ประชุมได้กำหนดลักษณะของความร่วมมือที่ได้ดำเนินการไปแล้วเพื่อที่จะป้องกันการใช้ประโยชน์จากระบบของธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการฟอกเงิน และได้มีการพิจารณาเน้นไปถึงการธนาคารนอกระบบ ซึ่งมีส่วนในการสนับสนุนการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด⁴

การเก็บรักษาบันทึก

ข้อกำหนดของอำนาจการสอบสวน

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้อำนาจศาลทำหน้าที่ตรวจสอบการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในอดีตเพื่อที่จะบอกได้ว่าผู้ต้องหาที่มีผลประโยชน์จากขบวนการค้ายาเสพติดอย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนก็จะจำกัดการสอบสวนไว้เพียง 6 ปี อำนาจสอบสวนนี้จะทำให้รู้ได้ว่าไม่ใช่ความจริงที่จะหวังว่าบรรดาสำเนาของสิ่งของต่างจะถูกเก็บรักษาไว้ระยะเวลาหนึ่งและสิ่งนี้จะได้รับการยอมรับว่าการลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

อำนาจการสอบสวนจะทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างแน่นอนสำหรับการเชื่อมโยงของสิ่งเสพติดก็ดี การฟอกเงินด้วยวิธีอื่นๆ ก็ดี การก่อตั้งทางการเงินอย่างใดของบัญชีที่ต้องสงสัย จึงพอยกตัวอย่างให้เห็นได้ ดังนี้

ก. บัญชีของของผู้ได้รับประโยชน์ (เฉพาะบัญชีของผู้ได้รับประโยชน์ที่ผ่านมาที่จำเป็นต่อเส้นทางของขบวนการในลักษณะถูกไข่ภายใต้ทางผ่านเกี่ยวเนื่อง

⁴ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 45

ข. ปริมาณของเงินทุนที่ผ่านบัญชี

ค. การกระทำการที่ถูกเลือกใช้

- จุดเริ่มของเงินทุน (ถ้าทราบ)
- รูปแบบของเงินทุนที่ถูกเสนอเข้ามาหรือถอนออกไม่ว่าจะเป็นเงินสด เช็ค เป็นต้น
- จุดหมายของเงินทุน
- รูปแบบของโครงสร้างและอำนาจ

เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อสถาบันการเงินที่รัฐในการทำการเอากลับคืนมาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ขยายผลเท่าที่จะทำได้และทันเวลา

การเก็บบันทึก

เมื่อเริ่มมีนโยบายในการเก็บรวบรวมเอกสารขึ้นสถาบันการเงินต่างๆ ต้องชี้แจงนำหน้าระหว่างบทบัญญัติตามกฎหมาย และความจำเป็นของอำนาจสอบสวน เพื่อต่อสู้กับดุลพินิจทางการค้า อย่างไรก็ตามก็ใช้เวลาในการปฏิบัติตามต้องได้รับการสนับสนุน

การบันทึกการเปิดบัญชี

เอกสารบ่งชี้และการพิสูจน์ความถูกต้องตรงกัน ใช้เวลา 5 ปี
จากการเปิดบัญชี

ตัวอย่างการเข้าถึงข้อมูลและการสอบสวนของต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

นับเป็นกว่าทศวรรษแล้วที่ DEA และหน่วยงานที่มีอยู่ก่อนได้ทำการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อย่างไรก็ตาม DEA และรัฐบาลสหรัฐตระหนักดีถึงความจำเป็นในการกระทำบางอย่าง มีผลต่อสถานะภาพการเงินของพวกค้ายาเสพติด ซึ่งวิธีการแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ ยึดยาเสพติดต้องห้ามและจับพวกค้ายาเสพติด การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่หรือกำหนดข้อบังคับต่างๆ ใหม่ เพื่อลดช่องทางของพวกค้ายาเสพติด ในการแสวงหาผลประโยชน์นั้นหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนนั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมมากขึ้นอีก

ถึงแม้ว่าผู้สืบสวนสอบสวนแต่ละคนต้องมีความสามารถและรับผิดชอบในการติดตามและดำเนินการ รูปการณ์ของแต่ละการสอบสวน แต่จำนวนที่เพิ่มขึ้นของการสืบสวนสอบสวน ทำให้มีความต้องการที่จะมีหน่วยงานเฉพาะมาขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มความรวดเร็วในการยึดทรัพย์สิน ในปี 1982 ทีมยึดทรัพย์สินทีมแรกได้ถูกตั้งขึ้นในเมือง SAN DIEGO, CALIFORNIA เนื่องจากหน่วยงานเล็กๆ ต่างๆ ของ DEA และ IRS รวมถึงอัยการที่ถูกตั้งขึ้นแสดงถึงผลการทำงานในทันที ในปีแรกของการปฏิบัติการ หน่วยงานดังกล่าวนี้สามารถยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นเงินจำนวนหลายล้านดอลลาร์ ความสำเร็จอันนี้จึงนำไปสู่การขยายของแผนงานดังกล่าวซึ่งทำให้จำนวนในการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีมากขึ้นทุกปี

ในขณะนี้ทีมปฏิบัติการดังกล่าวอยู่ 14 ทีม กระจายอยู่ตาม OFFICE ต่างๆ ยกตัวอย่าง หน่วย MIAMI ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรจาก DEA เท่านั้น และหน่วยที่อยู่ใน NEW YORK ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรจาก DEA เท่านั้น และหน่วยที่อยู่ใน NEW YORK ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรจาก DEA และกรมตำรวจของ NEW YORK

เนื่องจากขอบเขตความรู้ความสามารถในการสืบสวนสอบสวนสถานภาพการเงินของพวกค้ายาเสพติด ได้พัฒนาขึ้นทั้งในด้านการงานและการฝึกอบรม ฉะนั้น ทีมยึดทรัพย์สินเพียงแต่ให้ความช่วยเหลือให้ความสะดวกรวดเร็วในการยึดทรัพย์เท่านั้น ในกรณีที่มีความซับซ้อนมากๆ ในการสืบสวนสอบสวนจำเป็นต้องมีหน่วยงานอื่นมาช่วยแก้ไขและไขว่ไขว่เรื่องต่างๆ เรียกว่าองค์กรปราบปรามอาชญากรรมยาเสพติดหรือบางครั้งจะเรียก IRS มาช่วย

บทบาทของสมาชิกในทีมยึดทรัพย์สินมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานภาพและจำนวนการสืบสวนสอบสวนของแต่ละหน่วยใน MIAMI ที่ซึ่งมีจำนวนหน่วยมากจึงเป็นไปไม่ได้ที่สมาชิกทุกคนจะสามารถดูแลได้ทุกการปฏิบัติการแต่สมาชิกสามารถที่จะช่วยสนับสนุนชี้แนะได้ เพราะฉะนั้นสมาชิกจะมีส่วนมากในการช่วยอำนวยความสะดวกหรือชี้แนะสนับสนุนโปรแกรมที่เกี่ยวกับการอบรม เช่น ขั้นตอนการยึดกฎหมายใหม่ๆ คำพิพากษาของศาลและอื่นๆ

ต่อไปนี้คือ ตัวอย่างของ DEA ในการสืบสวนสอบสวนระบบการเงิน

- 23 ตุลาคม 1984 พบรถเช่าจอดทิ้งอยู่ที่สนามบินใน SAN FRANCISCO พนักงานของบริษัทผู้ให้เช่ารถคันดังกล่าวออกตามหาและได้พบกระเป๋าหลายใบซึ่งภายในบรรจุด้วย ธนบัตร เหรียญทองและแท่งทองคำขาว ทั้งหมดได้ถูกยึดไว้โดย DEA และใกล้บริเวณนั้นเองสองสามีภรรยาได้ถูกสุนัขตำรวจตรวจพบว่ามียาเสพติดในครอบครองเป็นมูลค่า 5.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

- ในกลางเดือนมิถุนายน 1984 มีการสรุปสำนวนคดีทรัพย์สิน 4.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ALFARO MAREQUIEO ถูกพบว่ามีบัญชีกับธนาคาร TETAS DEA และ IRS ระบุตัวเลขเงินฝากในบัญชีถึง 6.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งถูกส่งตรวจสอบโดย IRS หลังจากการสอบสวนแล้วมีคำตัดสินสรุปออกมาว่าในเดือนมีนาคม 1986 เงินจำนวน 7.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐได้ถูกยึดและดอกเบี้ยที่มีขึ้นระหว่างการสอบสวนเป็นเงิน 973,000 เหรียญสหรัฐให้รัฐบาลไป

- ในเดือนสิงหาคม 1986 มีคน 12 คนถูกกล่าวหาใน HARRISBURG PENNSYLVANIA ว่าลักลอบขนโคเคนเป็นจำนวน 7.5 เมตริกตัน มีการถ่ายเทเงินถึง 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐไปที่โคลัมเบียในการสืบสวนสอบสวนนั้นพบว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในครั้งนี้มีถึง 4.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

- ในเดือนธันวาคม 1985 มีคน 44 คนถูกกล่าวหาใน SAN ANTONIO TEXAS ว่าการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด ขบวนการดังกล่าวขนกัญชากว่า 250,000 ปอนด์จาก MEXICO ภายใน 2 ปี และมีการฟอกเงินผ่านธนาคารใน TEXAS YORK CALIFORNIA ARIZONA และเกาะ CAYMAN ผลการสืบสวนสอบสวนทรัพย์สินกว่า 33 ล้านดอลลาร์สหรัฐถูกยึดซึ่งประกอบด้วย 13 ล้านดอลลาร์ในรูปของอสังหาริมทรัพย์และ 7.2 ล้านดอลลาร์ในรูปเงินในบัญชี

ประเทศ CANADA

RCMP ANTI-DRUG PROFITEERING PROGRAM ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 1981 จุดประสงค์ของ PROGRAM มี 2 ข้อใหญ่คือ

ก. ให้ ANTI-DRUG PROFITEERING SECTIONS อยู่ในเขตสำคัญๆ ใน CANADA เพื่อที่จะสืบสวนสอบสวนระบบการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเพื่อช่วยส่งเสริมและเป็นศูนย์กลางของเขต เพื่อช่วยเหลือการสอบสวนต่างๆ

ข. อบรมพนักงานสืบสวนสอบสวนทุกคน และสนับสนุนหลักการสำคัญๆ ต่างๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทนี้

ความก้าวหน้าของโครงสร้างระบบการเงินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทำให้การสืบสวนสอบสวนบรรลุเป้าหมาย เช่น ส่งเสริมข้อมูลที่ใช้ในการสอบสวน และในการยึดทรัพย์สินในหลายกรณี ไม่สามารถบรรลุถึงองค์การระดับสูงของพวกค้ายาเสพติดได้ แต่อย่างไรก็ตามการติดตามการหมุนเวียนของเงินสามารถบอกถึงบุคคลที่สำคัญในองค์กรพวกค้ายาเสพติดเอกสารและหลักฐานต่างๆ ในการหมุนเวียนของเงินสามารถช่วยได้ ไม่บ่อยนักที่ศาลจะเก็บเป็นความลับเกี่ยวกับเอกสารและหลักฐานต่างๆ คำพิพากษาลงโทษไม่รุนแรงทำให้กฎหมายบางอันไม่มีความหมายถ้าทรัพย์สินต่างๆ ที่มีแต่ไม่มีเหตุผลหรือหลักฐานที่มาและคำอธิบาย ศาลจะพิพากษาลงโทษรุนแรงมากกว่า ดังนั้น การสืบสวนสอบสวนระบบการเงินของพวกค้ายาเสพติดนั้นจะต้องระบุให้แน่ชัดว่ารายได้มีมาจากการค้ายาเสพติดและระบุให้แน่นอนว่าทรัพย์สินอันไหนที่จะถูกยึด

ต่อไปนี้เป็นกรณี RCMP ต่างๆ ที่ถูกยอมรับโดยพนักงานสอบสวนและศาล CANADA-GARY S. HENDIN

HANDIN เป็นนักกฎหมายใน ONTARIO ถูกระบุว่าเป็นผู้ฟอกเงินเขาร่วมกับบริษัทแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเมื่อฟอกเงิน เงินได้ถูกนำส่งมาให้ HENDIN และถูกเปลี่ยนเป็น US\$ อย่างถูกต้อง เงินได้ถูกขนส่งไปยัง FLORIDA และถูกโอนข้ามประเทศไป โดยอาศัยช่องทางทางธนาคาร ในเวลา 4 ปี HENDIN สามารถฟอกเงินได้ประมาณ 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1985 HENDIN ถูกดำเนินคดีและถูกตัดสินว่าผิดในข้อหาหลายข้อหาและถูกตัดสินจำคุก 5 ปี เป็นต้น

4.1.2 หน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้กล่าวถึงอำนาจการวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูลไว้แล้วในบทที่ 3.3.2 ที่แล้ว ถึงผู้ที่วิเคราะห์ข้อมูลนั้น ควรมาจากการแต่งตั้ง ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญพิเศษ และถูกควบคุมโดยคณะกรรมการอีกทีหนึ่ง เมื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น ผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ถึงความผิดนี้ ซึ่งการวิเคราะห์นั้นจะต้องมีมาตรฐานเช่นกัน มิใช่แค่พิจารณาตาม ความพอใจ

ซึ่งผู้วิเคราะห์นั้นสามารถให้คุณให้โทษได้ ถึงแม้จะมีบทลงโทษเกี่ยวกับ ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามมาตรา 33-34 ก็ตาม แต่ความเสียหายของผู้ถูกเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติอย่างไม่ยุติธรรมนั้น ความเสียหายอาจประเมินค่าเป็นเงินไม่ได้

เจ้าหน้าที่ผู้วิเคราะห์ตรวจสอบ จึงมีหน้าที่

4.1.2.1 รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ทราบถึงทรัพย์สินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินและจากรายงานที่ได้รับจากการสืบสวนในทางอื่น

4.1.2.2 ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่รวบรวมในข้อที่แล้ว (4.1.2.1) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือข้อมูลที่ไว้รับนั้นให้ทราบถึงและปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของใคร ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ทรัพย์สินนั้นมาโดยวิธีใด เมื่อใด มีหลักฐานการได้มาอย่างไร และมีการชำระราคาเท่าใด หรือควรมีราคาเท่าใด

4.1.2.3 จัดทำรายละเอียดแสดงรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบ รวมทั้งรายละเอียดที่ได้จากการตรวจสอบ ซึ่งมีข้อมูลมาเช่นใดนั้นลงในสารระบบคดี บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบตามแบบที่สำนักงานกำหนด

4.1.2.4 ในกรณีเป็นการตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือไปยังเจ้าพนักงานที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบให้ก็ได้

4.1.2.5 ในกรณีที่เป็นการตรวจสอบสังหาริมทรัพย์

(ก) สำหรับสังหาริมทรัพย์ที่ต้องมีทะเบียนตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือไปยังนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบให้ก็ได้

(ข) สำหรับสังหาริมทรัพย์อื่น หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลใดมีข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจ

สอบทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้บุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำ หรือให้แจ้งข้อมูลหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้นก็ได้

4.1.2.6 การตรวจสอบการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน ให้ตรวจสอบจากการจดทะเบียนที่ได้กระทำภายในระยะเวลาสิบปีก่อนวันที่ผู้ต้องหานั้นถูกจับกุมหรือได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและที่ได้กระทำภายหลังวันดังกล่าวด้วย

4.1.2.7 การตรวจสอบทรัพย์สินประเภทเงินฝากธนาคารหรือเงินฝากในสถาบันการเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือจากสำนักงานใหญ่ของธนาคารหรือจากสถาบันการเงินนั้น เพื่อขอเอกสารหลักฐานเงินฝากในชื่อของผู้ถูกตรวจสอบที่มีหรือที่เคยมี บุคคลในครอบครัวรวมทั้งที่ใช้นามอื่น ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไม่มีอำนาจสั่งจ่ายหรือมีอำนาจสั่งจ่ายร่วมกับบุคคลอื่นได้

4.1.2.8 การตรวจสอบพยานหลักฐานอื่นๆ ให้ตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีทรัพย์สินที่ตรวจสอบได้มีหลักฐานของทางราชการหรือหลักฐานอื่นที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของบุคคลอื่น หรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลอื่นอาจอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น

ในกรณีไม่อาจทราบได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศแจ้งการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและที่สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ที่ตรวจสอบพบทรัพย์สินนั้น เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องที่นั้นอย่างน้อยสองฉบับเป็นเวลาอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน และในกรณีที่เป็นการสั่งห้ามทรัพย์ให้ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานที่ดินแห่งท้องที่ที่สั่งห้ามทรัพย์นั้นตั้งอยู่และบริเวณที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย

การมีหนังสือแจ้งตามวรรคหนึ่งและการประกาศตามวรรคสองนั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุรายละเอียดของทรัพย์สินให้ชัดเจนเพียงพอที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ถึงประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาดหรือจำนวนและท้องที่ที่ตรวจสอบพบหรือที่เป็นที่ตั้งของทรัพย์สินนั้น

รายการที่น่าสงสัยและการรายงาน (Recognition and Reporting of Suspicious Transactions)

รายการที่น่าสงสัย

เนื่องจากชนิดของรายการซึ่งผู้ฟอกเงินใช้สำหรับฟอกเงินได้มีอย่างไม่จำกัด จึงทำให้ยากต่อการให้คำจำกัดความของรายการที่น่าสงสัยได้ อย่างไรก็ตามรายการที่น่าสงสัยรายการหนึ่งจะเป็นรายการที่ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมของธุรกิจตามกฎหมายหรือของบุคคล ซึ่งเป็นลูกค้านั้นหรือไม่ตรงกับธุรกิจทั่วไปของประเภทบัญชีนั้น ดังนั้นการที่จะทราบถึงรายการที่น่าสงสัยได้ สิ่งแรกจะต้องมีความรู้เพียงพอกับธุรกิจของลูกค้าเสียก่อน จึงจะสังเกตเห็นรายการที่ผิดปกติ

ตัวอย่างรายการที่น่าสงสัย

ตัวอย่างของสิ่งที่จะเป็นส่วนประกอบรายการที่น่าสงสัย ได้รวบรวมไว้ข้างล่างนี้ ซึ่งเป็นวิธีอย่างง่ายที่สุดที่เงินอาจมีการฟอกขึ้นได้ อย่างไรก็ตามแต่ละชนิดของรายการที่กล่าวไว้นี้ ควรจะได้มีการสืบสาวต่อไป และใช้เป็นเครื่องช่วยสำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงิน

การติดตามชนิดของรายการที่น่าสงสัย

ตัวอย่างรายการที่น่าสงสัยชนิดต่างๆ จำเป็นที่จะต้องมีการติดตาม ตรวจสอบตัวอย่างต่อเนื่องโดยเจ้าหน้าที่อาวุโส ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาว่าเป็นเทคนิคการฟอกเงินหรือไม่ สถาบันการเงินแต่ละแห่งควรมอบหมายเจ้าหน้าที่อย่างเป็นทางการเพื่อรับผิดชอบการหยุดยั้งการฟอกเงินและวิธีการรายงานต่างๆ รวมทั้งทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับรายการที่น่าสงสัยทั้งภายในหน่วยงานและแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมาย

ตัวอย่างรายการที่น่าสงสัย⁶

ก. การฟอกเงินโดยการใช้จ่ายการเงินสด

การฝากเงินสดรายการใหญ่อย่างไม่ปกติโดยบุคคลหรือบริษัทซึ่ง
กิจกรรมทางธุรกิจโดยทั่วๆ ไปกระทำโดยเช็คและเอกสารการเงินอื่น

การเพิ่มขึ้นของเงินฝากของบุคคลใด หรือบริษัทใด โดย
ปราศจากสาเหตุที่ปรากฏ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ารายการฝากนั้นๆ เป็นผลมาจากการโอน
(ภายในเวลาอันสั้น) ออกจากบัญชีหรือไปยังปลายทางซึ่งโดยปกติไม่เกี่ยวข้องกับลูกค้า

ลูกค้าซึ่งฝากเงินสด โดยวิธีใช้ slip เงินฝากจำนวนมากเพื่อที่จะ
ว่ายอดรวมของการฝากแต่ละรายการไม่เป็นที่สังเกตเห็นได้ หรือไม่เป็นที่น่าสังเกต แต่
ยอดรวมของรายการฝากทั้งหมดเป็นยอดที่มีความสำคัญ

บัญชีต่างๆ ของบริษัทมีรายการฝากและถอนเงินเป็นรายการที่
เกี่ยวกับเงินสด แทนที่จะเป็นรูปแบบตามการดำเนินงานทางการค้าโดยทั่วไป เช่น เช็ค
เล็ตเตอร์ออฟเครดิต ตัวแลกเงิน ฯลฯ

ลูกค้าซึ่งฝากเงินสดอย่างคงที่ เพื่อที่จะให้ครอบคลุมรายจ่ายต่างๆ
ที่เรียกเก็บ เช่น ค่าธรรมเนียม ครีฟท์ธนาคาร การโอนเงิน หรือเอกสารการเงินอื่นๆ

ลูกค้าซึ่งต้องการแลกเปลี่ยนเงินจำนวนมากจากธนบัตรย่อยๆ ให้
เป็นธนบัตรมีมูลค่าใหญ่

ความถี่ในการแลกเปลี่ยนเงินสดเป็นเงินสกุลอื่นๆ
สาขา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับรายการเงินสดมากกว่าปกติ (สถิติ
ของสำนักงานใหญ่ ทำให้ตรวจพบความคิดปกติของรายการเงินสด)

ลูกค้า ซึ่งเงินฝากได้มีธนบัตรปลอมรวมอยู่ด้วย หรือเอกสารที่มี
การปลอมแปลงลายมือชื่อ

ลูกค้าซึ่งโอนเงินจำนวนมาก มาจาก-ไปยังต่างประเทศ ด้วยคำ
สั่งจ่ายเงินเป็นเงินสด

⁶ปิยะพันธ์ อุคมนตรี, เอกสารชุดที่ 4, “ความคิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน”

เงินสดจำนวนมากมีการฝากโดยใช้บริการรับฝากเงินในเวลา กลางคืน (night safe facilities) ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการติดต่อโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ ธนาคารหรือสมาคมให้กู้เงินเพื่อสิ่งปลูกสร้าง (building society)

ข) การพอกเงินโดยการใช้บัญชีเงินฝากธนาคารหรือบัญชีของสมาคมให้ กู้เงินเพื่อสิ่งปลูกสร้าง

ลูกค้าซึ่งต้องการเก็บรักษาบัญชี ซึ่งไม่สอดคล้องกับชนิดของ ธุรกิจ รวมทั้งรายการที่เกี่ยวข้องกับซึ่งของผู้ที่แต่งตั้งไว้

ลูกค้าซึ่งมีบัญชีจำนวนมาก และฝากเงินสดในแต่ละบัญชีตาม กรณีแวดล้อม เพื่อให้ยอครวมเป็นจำนวนมาก

บัญชีของบุคคลหรือบริษัทใด แสดงให้เห็นว่าไม่มีกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการธนาคาร โดยส่วนตัวหรือเกี่ยวข้องกับธุรกิจตามปกติโดยสิ้นเชิง แต่ใช้ บัญชีเพื่อการรับหรือจ่ายเงินจำนวนมากซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์หรือความสัมพันธ์อย่าง เห็นได้ชัดกับเจ้าของบัญชีหรือธุรกิจแต่อย่างใด (เช่น การเพิ่มขึ้นอย่างมีสาระของการ หมุนเวียนในบัญชี)

ความไม่เต็มใจที่จะให้รายละเอียดตามปกติเมื่อเปิดบัญชี โดยให้ ข้อมูลน้อยหรือข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือให้ข้อมูลที่ยากและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสำหรับ สถาบันการเงินที่จะพิสูจน์ความถูกต้องได้

ลูกค้าซึ่งมีบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงินหลายแห่งในท้องถิ่น เดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อธนาคารหรือสมาคมให้กู้เงินเพื่อสิ่งปลูกสร้างให้ความ สนใจต่อการรวมบัญชีนั้นๆ เข้าด้วยกันก่อนที่จะมีการขอให้ดำเนินการเรื่องเงินต่อไป

มีการจ่ายเงินออกในวันเดียวกับการฝากเงินสด หรือวันที่หลังจาก วันที่ฝากเงิน

มีการจ่ายเงินจำนวนมากโดยเช็คบุคคลที่สาม โดยได้รับความ เห็นชอบจากลูกค้า

มีการถอนเงินสดจำนวนมากจากบัญชีที่ไม่ค่อยได้ใช้ จากบัญชี เก่า หรือจากบัญชีซึ่งเพิ่งจะได้มีการฝากจากต่างประเทศโดยไม่คาดคิดมาก่อน

ลูกค้าซึ่งใช้บริการของพนักงานธนาคาร (tellers) ดำเนินรายการเงินสดจำนวนมากหรือรายการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ในเวลาเดียวกันหรือพร้อมกัน

มีการใช้ตู้নিরภัยขนาดใหญ่ขึ้น/มากขึ้น กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นโดยบุคคลต่างๆ มีการใช้บริการฝาก-ถอนเงินโดยห่อ/ซองที่ปิดผนึก

ผู้แทนของบริษัทหลีกเลี่ยงการติดต่อกับสาขา

การเพิ่มของการฝากเงินสดหรือเอกสารการเงินที่มีการซื้อขายได้ โดยกิจการหรือบริษัทอาชีพ โดยการใช้งบดุลของลูกค้าหรือบริษัทภายในหรือบัญชีของทรัสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการฝากนั้นๆ มีการโอนกันระหว่างบัญชีของบริษัทลูกค้าและทรัสต์

ลูกค้าซึ่งไม่ยอมให้ข้อมูล ซึ่งในกรณีปกติจะทำให้ลูกค้าสมควรได้รับเครดิตหรือสำหรับบริการทางการธนาคารอื่น

ไม่ใช้บริการทางการธนาคารอย่างเต็มที่ตามสิทธิที่มี เช่น หลีกเลี่ยงการรับอัตราดอกเบี้ยสูงสำหรับเงินฝากรายการใหญ่

มีผู้จ่ายเงินจำนวนมากให้แก่บัญชีเดียวกัน โดยไม่มีการอธิบายที่เพียงพอ

ก. การฟอกเงินโดยการใช้จ่ายรายการการลงทุนที่เกี่ยวข้อง

การซื้อหลักทรัพย์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถาบันการเงิน ซึ่งดูขัดต่อฐานะของลูกค้า

ย้อนกลับไปยังรายการเงินฝากหรือเงินกู้กับสาขาย่อยหรือที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินต่างประเทศที่อยู่ในพื้นที่การค้าขายเสพติดซึ่งเป็นที่รู้จักดี

ความต้องการของลูกค้าต่อการลงทุน (ไม่ว่าในเงินตราต่างประเทศหรือหลักทรัพย์) ในแหล่งของเงินทุนไม่ชัดเจน หรือไม่สอดคล้องกับฐานะที่ปรากฏของลูกค้า

การลงทุนในหลักทรัพย์มากขึ้นหรือไม่ปกติในรูปเงินสด

การซื้อและการขายหลักทรัพย์ โดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่มองเห็นได้ หรือในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ

ง. การฟอกเงินโดยกิจกรรมระหว่างประเทศ

ลูกค้าได้รับการแนะนำโดยสาขาธนาคารต่างชาติ ธนาคารที่ประกอบกิจการร่วมกันหรือธนาคารอื่นในประเทศที่มีการผลิต หรือการค้ายาเสพติดอย่างแพร่หลาย

การใช้ L/C และวิธีการทางการค้าอื่นเพื่อการโยกย้ายเงินระหว่างประเทศ ซึ่งการค้ำนั้นไม่ได้ตรงกับธุรกิจโดยปกติของลูกค้า

ลูกค้าซึ่งมีการจ่ายเงินรายการใหญ่เป็นปกติ รวมทั้งการโอนเงินทางโทรคมนาคมไปยังหรือรับจากประเทศที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือเป็นตลาดค้ายาเสพติด

การทำให้ยอดคงเหลือในบัญชีมีมาก แต่ไม่ได้เป็นผลมาจากการดำเนินธุรกิจของลูกค้า และหลังจากนั้น โอนไปยังบัญชีที่มีอยู่ต่างประเทศ

ลูกค้าโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เข้า-ออก ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้หรือไม่มีการผ่านบัญชี

มีความต้องการในการซื้อเช็คเดินทาง ครีฟเงินต่างประเทศหรือเอกสารการเงินที่ซื้อขายได้อื่นๆ บ่อยๆ

มีการนำฝากเช็คเดินทาง ครีฟเงินต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีการดำเนินการมาจากต่างประเทศบ่อยมาก

จ. การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับพนักงานและตัวแทนของสถาบันการเงิน

ความเปลี่ยนแปลงในลักษณะนิสัยของพนักงาน เช่น การใช้ชีวิตแบบสุรุษสุร่าย หรือหลีกเลี่ยงจากการลาหยุดงาน

ความเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของพนักงานหรือตัวแทน เช่น พนักงานขายเงินสดมีที่ทำงานสงสัย มีการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น โดยไม่ได้มีการคาดคิดไว้

การติดต่อกับตัวแทน มีการปกปิดเรื่องผลประโยชน์ ซึ่งตรงกันข้ามกับวิธีการ โดยทั่วไปของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ฉ. การฟอกเงินโดยการให้กู้ยืมที่มีหลักประกันและไม่มีหลักประกัน

ลูกค้าได้ชำระหนี้แก่หนี้ที่มีปัญหาหรือไม่ยอมชำระมาก่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น

การกู้ยืมโดยเอาทรัพย์สิน ซึ่งสถาบันการเงินหรือบุคคลที่สามารถครอบครองอยู่เป็นประกันโดยไม่ทราบแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมกับฐานะของลูกค้ำ

ลูกค้ำร้องขอสถาบันการเงินให้จัด finance ให้โดยที่แหล่งที่มีส่วนช่วยทางการเงินของลูกค้ำไม่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีทรัพย์สินเกี่ยวข้องด้วย

4.1.3 การยับยั้งธุรกรรม

การยับยั้งธุรกรรมนั้น มีกำหนดระยะเวลา 10 วัน เมื่อเจ้าหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เห็นว่าธุรกรรมน่าสงสัยเกรงว่าจะไปไม่ทันหรือสืบสวนสอบสวนและจะติดตามการเคลื่อนไหวไม่ทัน เจ้าหน้าที่สามารถยับยั้งธุรกรรมไม่ให้มีการโอนไว้ได้ 24 ชั่วโมง และอีกประการหนึ่งคือ ถ้าไม่พอหรือภายใน 24 ชั่วโมงไม่สามารถหาพยานหลักฐาน หรือรวบรวมข้อมูลไม่ทันก็สามารถให้ระงับการโอนหรือการเคลื่อนไหวธุรกรรมนั้นไว้ได้อีก 10 วัน หากมีพยานหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอก็สามารถปฏิบัติตามอำนาจของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในมาตรา 21, มาตรา 22, มาตรา 23, มาตรา 24 และมาตรา 25 ได้แล้วแต่กรณี ในเรื่องของการอายัดทรัพย์สินและให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า หลังจากทางสำนักงานและพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลได้ตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลที่ได้รับมาแล้วหรือตรวจพบธุรกรรมที่น่าสงสัย ดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 4.1.2 และมีมูลพอที่จะน่าเชื่อได้ว่ามีความผิดปกติ ทางสำนักงานจะใช้อำนาจบังคับยับยั้งธุรกรรมนั้นไว้โดยอำนาจของกฎหมายเพื่อให้ผู้ต้องหาพิสูจน์ว่าทรัพย์สินหรือธุรกรรมนั้นได้มาด้วยความบริสุทธิ์ หากมีฉะนั้นแล้วจะถูกสั่งอายัดไว้ต่อไป ซึ่งในช่วงยับยั้งธุรกรรมนั้น มีระยะไม่เกิน 10 วัน ค่อยจากนั้นจะอยู่ในช่วงของการอายัดทรัพย์สินไว้ 90 วัน ซึ่งทางผู้ต้องหาหรือจำเลยยังสามารถที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนและทรัพย์สินได้อยู่ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ ในช่วงระยะเวลานั้นคือ 100 วัน (10+90 วัน) แต่ถ้าหากพ้นระยะเวลาที่กำหนด ทางสำนักงานบริหารข้อมูล ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาถูกต้องตามความชอบธรรมหรือไม่ คณะกรรมการอุทธรณ์ต้องปล่อยให้เป็นหน้าที่ของศาลต่อไป ซึ่งทางจำเลยก็ยังคงสามารถพิสูจน์ความ

บริสุทธิ์ของตนได้ แต่มีไซท์ที่สำนักงานบริหารข้อมูลต่อไป จะต้องไปยื่นคำร้องขอต่อศาล ให้ปล่อยทรัพย์สินที่อายัดไว้ หากมีพยานหลักฐานความชอบธรรมของการได้มาซึ่งทรัพย์สิน นั้น ศาลอาจพิจารณาปล่อยทรัพย์สินที่อายัดนั้นไปได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีการ CHECK & BALANCE ในวิธีการนี้ ก็มี

- พนักงานเจ้าหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลและยับยั้งธุรกรรม
- คณะกรรมการในการตรวจสอบการทำงานของพนักงาน

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล ในการทำงานและบังคับใช้กฎหมาย การยับยั้งธุรกรรมได้โดยตรง จะต้องทำตามมาตรา 21 ยกเว้นในกรณีเร่งด่วน จึงใช้มาตรา 22 ได้ อย่างไรก็ตามหากกรณีฉุกเฉินสามารถทำได้โดยมาตรา 24 อย่างไรก็ตามก็ต้องปฏิบัติตามมาตร 23 เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน หากมีการร้องทุกข์โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยว่า การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลที่สั่งยับยั้งธุรกรรมนั้นไม่ชอบธรรม ถึงจะมีบทลงโทษเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ในมาตรา 30, มาตรา 33, มาตรา 34, มาตรา 35 แล้วก็ตาม ก็จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลนั้นอยู่ดีเพื่อความถูกต้องและความยุติธรรมของผู้ถูกยับยั้งธุรกรรมหรือถูกอายัดทรัพย์สินที่ต้องสงสัยนั้น โดยจำเป็นต้องมีคณะกรรมการอุทธรณ์ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่นั้น ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลหรือคณะกรรมการอุทธรณ์นี้เพื่อเป็นการ CHECK & BALANCE ของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะความคิดในฐานนี้คือ ความผิดฐานฟอกเงินเท่านั้น ในความคิดอื่นๆ ถึงแม้ทางสำนักงานจะพิสูจน์ทราบก็ตามแต่ก็มีไซท์อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน สำนักงานยังคงมีหน้าที่รายงานไปยังหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะคดีอยู่ดี ดังนั้น ทางสำนักงานจึงมีอำนาจหน้าที่และบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินเท่านั้น จึงควรพิสูจน์และตรวจสอบให้เสร็จสิ้นข้อสงสัยในหน่วยงานเท่านั้น ว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่และจำเลยหรือผู้ต้องหาสามารถพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาด้วยวิธีใด ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หากมีความผิดฐานนี้ก็ส่งต่อศาลในการ บังคับหรือให้มีคำสั่งในการบังคับให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นการรวดเร็วและไม่ปล่อยให้คดีค้างค้ำอยู่ในศาลจนเนิ่นนานเกินไป

จำเลยหรือผู้ต้องหาสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนในการได้ ทรัพย์มาตั้งแต่เริ่มมีการขังขังธุรกรรมใน 24 ชั่วโมงแรกเพราะการขังขังธุรกรรมนั้นต้อง แจ้งไปยังเจ้าของทรัพย์นั้นเป็นสำคัญ เพื่อให้มาพิสูจน์หาข้อเท็จจริง ซึ่งหากทาง สำนักงานนั้นต้องการขังขังธุรกรรมต่อไปก็ไม่เกิน 10 วัน ซึ่งในขณะนี้ผู้ต้องหาก็ยัง คงสามารถพิสูจน์ต่อไปได้ หากทางสำนักงานเห็นว่า ผู้ต้องหาไม่สามารถพิสูจน์ได้ในระยะ เวลาที่กำหนด ทางสำนักงานเมื่อพบพยานหลักฐานเพียงพอแก่การเชื่อถือว่าทรัพย์นั้น หรือธุรกรรมที่น่าสงสัยนั้นมีมูลความผิดสามารถสั่งยึด อาศัย ได้ตามกฎหมายฉบับนี้อีก 90 วัน โดยการร้องขอต่อศาลให้ยึด อาศัยทรัพย์นั้นไว้ในระยะเวลาที่กำหนด ทางผู้ต้อง หาหรือจำเลยสามารถร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการได้ตลอดช่วง 100 วันนี้ต่อสำนักงาน บริหารข้อมูล โดยร้องไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์ เพื่อให้ตรวจสอบใหม่ได้ในขณะนั้น รวมระยะเวลา 100 วันคือ 10 วันที่ถูกขังขังธุรกรรมและ 90 วัน ในการอาศัยทรัพย์นั้น

ข้อจำกัดของคณะกรรมการอุทธรณ์

หากพ้นระยะเวลาที่กำหนดคือ 100 วัน นับวันสิ้นสุดของการอาศัยทรัพย์ นั้น ทางคณะกรรมการต้องปล่อยเป็นหน้าที่ของศาลต่อไปโดยผู้ต้องหาซึ่งคงสามารถร้อง ขอต่อศาลให้มีการปล่อยทรัพย์ที่อาศัยได้เมื่อมีหลักฐานการ ได้มาซึ่งทรัพย์ที่ถูกต้องนั้น ได้ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัยให้ทรัพย์ตกเป็นของแผ่นดิน เป็นอันสิ้นสุดหรือมีคำสั่งจากหัวหน้า สำนักงานเป็นอย่างอื่น

ข้อจำกัดของศาลที่เกี่ยวข้องกับคดีฟอกเงินตามพระราชบัญญัตินี้ คือ 90 วันนั้น ให้ศาลรอคำตัดสินของคณะกรรมการอุทธรณ์ของสำนักงานบริหารข้อมูลก่อนจน ครบกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ศาลจึงดำเนินการต่อไปได้

ซึ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอุทธรณ์ จะกล่าวโดยละเอียด ในบทต่อไป

4.2 อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดต่อความผิดมูลฐาน

เมื่อมีการตรวจสอบพบธุรกรรมและทรัพย์สินที่น่าสงสัยดังที่กล่าวมาแล้ว ในบทก่อน ทางสำนักงานบริหารข้อมูลและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมี อำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่จะสั่งขังขังธุรกรรมและทรัพย์ที่น่าสงสัยมิให้มี การเคลื่อนไหว เพื่อดันหาพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อให้รัดกุมมากขึ้นในการขยายผลต่อ

ไป ดังนั้น จึงต้องมีระบบและวิธีการต่างๆ ในการค้นหาข้อมูลต่างๆ ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.2.1 อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน

4.2.1.1 การรวบรวมพยานหลักฐานโดยการรับรายงาน และข้อมูลที่น่าสงสัย

บุคคลธรรมดาและสถาบันการเงินผู้มีหน้าที่ตามมาตราการป้องกันที่กล่าวข้างต้นกับผู้ประกอบวิชาชีพที่มีโอกาสตรวจพบการฟอกเงิน เช่น โนตารี พนักงานขายทอดตลาด นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ นายประกัน ผู้ตรวจบัญชี นักกฎหมาย ทนายความ นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น มีหน้าที่ต้องรายงานกิจกรรมที่สงสัยว่ามีมูลฐานมาจากการค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นดุลพินิจของผู้รายงานเองว่ากิจกรรมใดต้องสงสัยสมควรรายงาน โดยให้รายงานต่อเจ้าพนักงานทางอาญาหรือหน่วยควบคุมการฟอกเงินเพื่อทราบ หากเจ้าพนักงานทางอาญาเป็นผู้ได้รับรายงานต้องส่งรายงานต่อไปยังหน่วยควบคุมการฟอกเงิน เมื่อหน่วยควบคุมการฟอกเงินได้รับรายงานแล้วต้องดำเนินการสืบสวนทันที และมีอำนาจระงับกิจกรรมดังกล่าวไว้ชั่วคราว แต่ถ้าระงับไม่ทันก็ต้องปล่อยให้กระทำการไปได้

ผู้รายงานกิจกรรมที่ต่อสงสัยจะ ได้รับยกเว้นความรับผิดชอบหน้าที่ที่ต้องรักษาความลับในกิจการหรือวิชาชีพ

4.2.1.2 วิธีสืบสวนพิเศษเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ

การสืบสวนจะต้องพิสูจน์ทั้งความผิดฐานค้ายาเสพติด และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเพื่อรับต่อไป จึงต้องมีวิธีการพิเศษ ได้แก่ การดักฟัง โทรศัพท์ การตรวจสอบบัญชีเงินฝาก การตรวจสอบการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และการตรวจสอบเอกสารกับตราสารต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีช่องทางให้เจ้าพนักงานป้องกันปราบปรามยาเสพติดขออนุญาตศาลไปรวดเร็ว เมื่อพบว่าบัญชีเงินฝาก โทรศัพท์ หรือคอมพิวเตอร์จะถูกใช้โดยผู้ต้องสงสัย หรือเมื่อเอกสารกับตราสารนั้นเกี่ยวข้องกับ ความผิด

นอกจากนั้น เพื่อให้การปราบปรามมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยุโรปรับรองให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้เจ้าพนักงานป้องกันปราบปรามฯ เสพติดให้วิธีสืบสวนพิเศษได้ตลอดช่วงระยะเวลาที่กำหนด หากข้อสงสัยเหตุผลหนักแน่นเพียงพอ สำหรับประเทศที่มีกฎหมายบัญญัติให้ธนาคารรักษาความลับของลูกค้าจะต้องยกเว้นการใช้บังคับในกรณีนี้ไว้ด้วย⁷

4.2.1.3 วิธีพิเศษในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน

ส่วนที่ 1 การสืบสวนติดตามบัญชีธนาคารและโทรศัพท์ การเข้าถึงทางระบบคอมพิวเตอร์ การสื่อสารโดยทางอุปกรณ์และเอกสาร

แนวทางที่ 1

(เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการรายงานความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามและการฟอกเงิน เพื่อค้นหาและระบุสถานที่ของสาร รายได้ ทรัพย์สิน วัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับความผิดดังกล่าว อาจดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

ก. สืบสวนติดตามบัญชีธนาคารหรือบัญชีอื่นๆ ที่เทียบได้กับบัญชีธนาคาร

ข. เฝ้าติดตามหรือดักฟังโทรศัพท์

ค. การเข้าถึงข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์

ง. รับข้อความจากการสืบสารของเครื่องมือใดๆ หรือของการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล รวมถึงบันทึกข้อมูลของธนาคาร บันทึกทางการเงินและทางธุรกิจ เมื่อผู้ต้องสงสัยว่าจะให้บริการ หรือมีส่วนที่จะให้บริการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ รายได้ ทรัพย์สิน หรือสิ่งของใดๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น หรือเครื่องมือหรือเอกสารดังกล่าวเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการให้บริการ

⁷ จิรนิติ หะวานนท์, “มาตรการป้องกันการฟอกเงิน”, สุพรรณ. กรกฎาคม-สิงหาคม 2537, เล่ม 4, หน้า 55-56

แนวทางที่ 2

เพื่อบ่งชี้หรือค้นหาและระบุสถานที่ของรายได้ ทรัพย์สิน วัตถุประสงค์ และสิ่งต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาท เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ อาจมีคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ก. สืบสวนติดตามบัญชีธนาคารและบัญชีอื่น ๆ ที่เทียบได้กับบัญชีธนาคาร

ข. เฝ้าติดตามหรือดักฟังโทรศัพท์

ค. การเข้าถึงข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์

ง. รับข้อความจากการสื่อสารของเครื่องมือใดๆ หรือ ของการติดต่อสื่อสารส่วนบุคคล รวมถึงบันทึกข้อมูลของธนาคาร บันทึกทางการเงินและทางธุรกิจ เมื่อผู้ต้องสงสัยว่าจะให้บริการ หรือมีส่วนที่จะให้บริการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ รายได้ ทรัพย์สิน หรือสิ่งของใดๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น หรือเครื่องมือหรือเอกสารดังกล่าวเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการให้บริการ เมื่อมีสิ่งที่ยืนยันที่แสดงว่าบัญชี โทรศัพท์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ได้ใช้หรืออาจถูกใช้โดยบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการที่มีขอบข่ายกฎหมาย อันเกี่ยวกับผลประโยชน์ทรัพย์สินหรือสิ่งของใดๆ ดังกล่าวแล้ว หรือแสดงว่าเครื่องมือต่างๆ หรือเอกสารดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการให้บริการดังกล่าว

ส่วนที่ 2 การไม่ยินยอมให้มีความลับทางธนาคาร

ความลับทางธนาคารจะต้องไม่ใช่เป็นเหตุผลในการคัดค้านมาตรการตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ก่อน หรือเพื่อปฏิเสธการแสดงพยานหลักฐานแก่ข้อเท็จจริงซึ่งน่าจะก่อให้เกิดความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ถึงหน้าที่ของสถาบันการเงินและผู้เกี่ยวข้องในหมวด 2 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและความผิดและบทกำหนดโทษในหมวด 5 ใน พระราชบัญญัติเดียวกัน

ความร่วมมือในการค้นหาพยานหลักฐาน

- ประเทศที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ประโยชน์ของการสืบสวนนอกเครื่องแบบและการรวบรวมข้อมูลในทางลับภายในเขตอำนาจของตนในการสืบสวนอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตลอดจนการสืบสวนด้านการเงินซึ่งกำลังขยายตัวอย่างมีขีดจำกัด

- เกี่ยวกับสนธิสัญญาแบบพหุภาคี บันทึกร่วมกันควรถูกให้มีขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในเขตอำนาจที่ต่างกันในลักษณะของคดีและควรจะมีอยู่ต่อไปจนกว่าจะมีข้อตกลงระหว่างกันอย่างเป็นทางการ

- เกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การร้องขอและการจัดส่งต้นฉบับหรือสำเนาที่รับรองความถูกต้องของข้อมูล พยานหลักฐานซึ่งจำเป็นต้องมีกฎหมายหรือข้อตกลงแบบทวิภาคีที่กำหนดความร่วมมือระหว่างกันเพื่อเป็นการยืนยันการร้องขอในกรณีดังกล่าวตลอดจนการส่งมอบพยานหลักฐานควรจะเป็นไปในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้

- สำหรับการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือการริบเงินที่ถูกฟอกมีบางประเทศที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการ เพื่อที่จะออกกฎหมายหรือมาตรการที่โครงการซึ่งประเทศส่วนใหญ่ก็ได้ยอมรับว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยสืบสวนการเงินที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในแต่ละประเทศนั้นๆ

- ที่ประชุมได้กำหนดลักษณะของความร่วมมือที่ได้ดำเนินการไปแล้วเพื่อที่จะป้องกันการใช้ประโยชน์จากระบบของธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ในการฟอกเงิน และได้มีการพิจารณาเน้นไปถึงการธนาคารนอกระบบ ซึ่งมีส่วนในการสนับสนุนการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด³

³ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 45

4.2.1.5 การเก็บรักษำบันทึก

4.2.1.5.1 ข้อกำหนดของอำนาจการสอบสวน

กฎหมายเกี่ยวกับขำเสพติดให้อำนาจศาลทำหน้าทีตรวจสอบการเคลื่อนไหวทีเกี่ยวข้องกับขำเสพติดในอดีตเพื่อทีจะบอกได้ว่าผู้ต้องหำมีผลประโยชน์จากขบวนการค้ำขำเสพติดอย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนก็จะมีจำกัดการสอบสวนไว้เพียง 6 ปี อำนาจสอบสวนนี้จะทำให้รู้ได้ว่าไม่ใช่ความจริงทีจะหวังว่าบรรดาคำเนาของสิ่งของต่างจะถูกเก็บรักษาไว้ระยะเวลาหนึ่งและสิ่งนี้จะได้รับการยอมรับว่าการลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง

อำนาจการสอบสวนจะทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างแน่นอนสำหรับการเชื่อมโยงของสิ่งเสพติดก็ดี การฟอกเงินด้วยวิธีอื่นๆ ก็ดี การก่อดังทางการเมืองอย่างใดของบัญชีทีต้องสงสัย จึงพอยกตัวอย่างให้เห็นได้ ดังนี้

ก. บัญชีของผู้ได้รับประโยชน์(เฉพาะบัญชีของผู้ได้รับประโยชน์ทีผ่านมาทีจำเป็นต่อเส้นทางของขบวนการในลักษณะลูกโซ่ภายใต้ทางผ่านเกี่ยวเนื่อง

ข. ปริมาณของเงินทุนทีผ่านบัญชี

ค. การกระทำการทีถูกเลือกใช้

- จุดเริ่มของเงินทุน (ถ้าทราบ)

- รูปแบบของเงินทุนทีถูกเสนอเข้ามาหรือถอนออกไม่ว่าจะเป็นเงินสด เช็ค เป็นต้น

- จุดหมายของเงินทุน

- รูปแบบของโครงสร้างและอำนาจ

เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อสถาบันการเงินทีรัฐในการทำการเอากลับคืนมาซึ่งข้อมูลทีเกี่ยวข้อง ขยายผลเท่าทีจะทำได้และทันเวลา

4.2.1.5.2 การเก็บบันทึก

เมื่อเริ่มมีนโยบายในการเก็บรวบรวมเอกสารขึ้นสถาบันการเงินต่างๆ ต้องซ่งนำหน้ากระหว่ำงบทบัญญัติตามกฎหมาย และความจำเป็นของอำนาจสอบสวน เพื่อต่อสู้กับอุปนิจทางการค้ำ อย่างไรก็ตามเวลาในการปฏิบัติตามต้องได้รับการสนับสนุน

4.2.1.5.3 การบันทึกการเปิดบัญชี

เอกสารบ่งชี้และการพิสูจน์ความถูกต้องตรงกัน ใช้เวลา 5 ปี

จากการเปิดบัญชี

4.2.2 การอายัดชั่วคราว

เป็นมาตรการที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายเมื่อเห็นว่าธุรกรรมใดที่มีความผิดปกติและมีเหตุอันน่าเชื่อว่า มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามที่ได้บรรยายในบทก่อนๆ ซึ่งลักษณะการอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

เมื่อมีหลักฐาน พยานใดที่น่าเชื่อถือว่าน่าจะเป็นความผิดฐานนี้ให้ทำหนังสือเสนอรายงานต่อหัวหน้าสำนักงานทันที เพื่อออกคำสั่งอายัด

เมื่อหัวหน้าสำนักงานมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องใดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานหรือผู้ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานแจ้งคำสั่งแก่ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินและบุคคลภายนอกทราบ ซึ่งต้องรับผิดชอบเพื่อชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของนั้น

ถ้าหากสิทธิหรือค่าแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้แล้วต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอก เนื่องจากการที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอายัดไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้หัวหน้าสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับการแต่งตั้งเรียกให้บุคคลภายนอกนั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายใดๆ อันเกิดขึ้นแต่การนั้น

ในคำสั่งอายัดนั้น อาจออกได้ไม่ว่าหนี้ของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไข หรือว่าได้กำหนดจำนวนไว้แน่นอนหรือไม่

ในระหว่างที่ยังไม่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เจ้าของทรัพย์สินอาจไปแสดงตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอรับทรัพย์สินของตนคืนได้ในวันและเวลาทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการฟอกเงิน หรือเจ้าของทรัพย์สินได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฤษฎาจารณา โดยให้นำพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปแสดงด้วย ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกปากคำของบุคคลดังกล่าวและรายละเอียดแห่งพยานหลักฐานนั้นไว้เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการต่อไป

ในเรื่องการยึดและอายัดทรัพย์สินนั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 21-25ดังต่อไปนี้

หมวด 4

การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา 21 ในการตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หากมีพยานหลักฐานเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเป็นการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินหรือปกปิดหรืออำพรางที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมทั้งดอกผลของทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาส่วนอาญาหรือไม่ เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะแสดงให้ศาลเห็นว่า

- 1) คนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีใช่ดอกผลหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำธุรกรรมดังกล่าว
- 2) คนเป็นผู้รับโอนหรือรับประโยชน์และได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดตามมาตรา 26 หรือมาตรา 27 มาก่อนให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

มาตรา 22 ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อมิให้ทรัพย์สินตามมาตรา 21 ถูกโอน ขาย จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียให้พ้นตามอำนาจศาล สำนักงานอาจเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนพิพากษา ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้าเป็นที่พอใจว่าคำขอนั้นมีเหตุสมควร ให้ศาลมีคำสั่งหรือออกหมายตามที่ขอโดย ไม่ชักช้า

มาตรา 23 คำร้องตามมาตรา 21 และคำขอตามมาตรา 22 ให้ยื่นต่อศาล ส่วนแห่งที่มีเขตอำนาจ และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 24 เพื่อประโยชน์แก่การยื่นคำร้องขอตามมาตรา 21 หรือคำขอตามมาตรา 22 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นเร่งด่วนอย่างอื่น ให้สำนักงานมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนการยื่นคำร้องขอหรือคำขอตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน

มาตรา 25 ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหากมีพยานหลักฐานเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นเป็นวัตถุแห่งการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพหรือถูกปกปิดหรือถูกอำพรางที่มาแห่งทรัพย์สิน ก็ให้นำบทบัญญัติในมาตร 21 มาตร 22 มาตรา 23 และมาตรา 24 มาใช้บังคับ

มาตรการเฉพาะกิจ¹²

มาตรการที่เกี่ยวข้องนี้ คือ ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26 เรื่องให้อายัดและจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นการดำเนินการเพื่อริบทรัพย์สินที่มีการฟอกเงินอย่างหนึ่ง

เหตุที่ผู้เขียนเรียกประกาศฉบับนี้เป็นมาตรการเฉพาะกิจ ก็เพราะเป็นการดำเนินการเพื่อริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน โดยคณะกรรมการชั่วคราวหรือเฉพาะกาลต่อเป้าหมายเฉพาะ กล่าวคือ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่ตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการระบุชื่อตัวบุคคลผิดกับคณะกรรมการตามกฎหมายต่างๆ ที่ระบุงค์คณะกรรมการตามตำแหน่งหน้าที่หรือสถาบันหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือกำหนดคุณสมบัติบุคคลที่ฝ่ายบริหารสามารถแต่งตั้ง ส่วนเป้าหมายเฉพาะ คือ นักการเมืองที่มีพฤติการณ์อันสื่อแสดงว่ามีทรัพย์สินร้ายวยผิดปกติผิดวิสัยของผู้ประกอบอาชีพโดยสุจริต ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่พิจารณาประกาศรายชื่อให้สาธารณชนทราบ

¹²ดูพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ.

คณะกรรมการนี้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าบุคคลที่ประกาศรายชื่อนั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบหรือมีเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเชื่อว่าทรัพย์สินดังกล่าวตนได้มาโดยชอบภายในกำหนด 15 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

มาตรการตามประกาศ รสช. ฉบับนี้และฉบับต่อเนื่อง เป็นมาตรการที่ออกประกาศโดยรีบเร่ง ขาดรายละเอียดที่สำคัญหลายประการ เช่น องค์ประชุม และการลงมติของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน แต่การนับองค์ประชุมและตัดสินลงมติอย่างไรก็อาจมีปัญหาแล้ว อย่างไรก็ตามก็ดี ประกาศนี้เป็นมาตรการรีบเร่ง ผู้ประกาศต้องการใช้เป็นมาตรการเพื่อให้ได้ผลอย่างรวดเร็วและเด็ดขาดทันเหตุการณ์ขณะที่ออกประกาศเท่านั้น มิได้มีเจตนาให้เป็นกฎหมายหรือมาตรการถาวรเพื่อสังคมแต่อย่างใด และหลังจากหมดอำนาจคณะ รสช. แล้ว ผลการริบทรัพย์สินโดยมาตรการดังกล่าวก็ได้รับการพิจารณาใหม่ตามกฎหมาย ผลการพิจารณาและการวิพากษ์วิจารณ์มีต่างๆ นานาตามที่ทราบกันในหมู่ผู้สนใจติดตามทั่วไป ผู้เขียนไม่ขอนำมากล่าวในที่นี้

ประกาศ รสช. ดังกล่าวหมดสภาพบังคับใช้แล้ว แต่ก็เป็นตัวอย่างอันหนึ่งของการใช้อำนาจรัฐเพื่อจะลงโทษริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่เปิดเผยไม่ว่าจะผ่านการฟอกเงินมาแล้วหรือไม่ก็ตาม¹³

การยึดและอายัดทรัพย์สินนั้น ควรมีลักษณะในทางปฏิบัติ
ดังต่อไปนี้

เมื่อหัวหน้าสำนักงานมีคำสั่งให้ยึดหรือสั่งหาริมทรัพย์ใดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบโดยเร็ว และให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวบันทึกการสั่งยึดนั้นไว้

¹³มานิต วิชาเต็ม, "สำรวจกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน", มูลนิธิ, กรกฎาคม-สิงหาคม 2537, เล่ม 4 ปีที่ 41, หน้า 35-36

ก่อนทำการยึดทรัพย์สิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงเอกสารการมอบหมายจากสำนักงาน และคำสั่งยึดทรัพย์สินต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สิน ถ้าไม่พบตัวผู้นั้นก็ให้แสดงต่อบุคคลผู้ครอบครองหรือบุคคลในครอบครองของผู้ครอบครองทรัพย์สิน หากไม่พบตัวบุคคลใดๆ ณ ที่ทำการยึดนั้น ก็ให้ดำเนินการยึดโดยให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองในท้องที่นั้นมาร่วมเป็นพยานด้วย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินได้ทุกวัน ในระหว่างเวลากลางวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าไม่ได้ดำเนินการในทันที ทรัพย์สินนั้นจะสูญหายหรือถูกขักย้ายก็ให้มีอำนาจดำเนินการยึดในเวลากลางคืนได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศการยึดไว้ ณ บริเวณอสังหาริมทรัพย์นั้น และมีหนังสือแจ้งการยึดให้ผู้ถูกตรวจสอบ เจ้าของอสังหาริมทรัพย์และเจ้าของร่วมทราบ หากไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดให้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินและสำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่อันเป็นที่ตั้งแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้น และที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถนำหนังสือสำคัญสำหรับอสังหาริมทรัพย์มาได้ให้นำหนังสือสำคัญนั้นมาเก็บรักษาไว้ ณ ที่สำนักงาน

ในการยึดที่ดินที่มีโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งใดๆ ที่เป็นของผู้อื่นรวมอยู่ด้วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งในให้ปรากฏว่ามีสิทธิในที่ดินนั้นอย่างไร เช่น สิทธิอาศัย สิทธิการเช่า หรือสิทธิเหนือพื้นดิน

การยึดโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดแจ้งรายละเอียดของสิ่งเหล่านั้นตามที่เห็นสมควร

การยึดอสังหาริมทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งการยึดให้ผู้ถูกตรวจสอบ เจ้าของทรัพย์สิน หรือเจ้าของร่วมทราบ หากไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ ณ ที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กรณีอสังหาริมทรัพย์ที่มีทะเบียนกรรมสิทธิ์ เช่น เรือกำปั่น หรือเรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือ เรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

แพคนอยู่อาศัย เครื่องจักร อากาศยาน ให้แจ้งการยึดไปยังนายทะเบียนแห่งทรัพย์สินนั้น และให้นายทะเบียนบันทึกการยึดนั้นไว้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึด โดยแสดงรายละเอียด เช่น ชื่อ ประเภท จำนวน ขนาด น้ำหนัก สภาพของทรัพย์สิน ตามลำดับหมายเลขไว้และ ให้แสดงเครื่องหมายไว้ที่ทรัพย์สินนั้นให้เห็น โดยประจักษ์แจ้งว่าได้มีการยึดแล้วตามวิธีที่ เห็นสมควร

เมื่อได้ยึดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการให้ผู้ถูก ตรวจสอบ หรือเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ที่ครอบครองหรือผู้ที่อยู่ในครอบครองของ ผู้ ครอบครองทรัพย์สินนั้นลงนามรับรองบัญชีทรัพย์สินที่ยึดได้ หากผู้นั้นไม่ยินยอม ลงลายมือชื่อ หรือในกรณีไม่มีบุคคลดังกล่าวให้จดแจ้งในบัญชีทรัพย์สินที่ยึดและให้เจ้า หน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองในท้องที่นั้นลงลายมือชื่อรับรองแทน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึด และอายัด สंहาริมทรัพย์ใดแล้วไม่สามารถขนย้ายสังหาริมทรัพย์ที่ยึดนั้นมาเก็บรักษาไว้ได้ หรือ สंहาริมทรัพย์นั้นมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาเก็บรักษา ให้รายงานหัวหน้าสำนักงาน ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่หัวหน้าสำนักงาน ยังไม่มีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการยึดนั้นจัดการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ตามที่เห็นสมควร ไปพลางก่อน

เมื่อสำนักงานมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งคำสั่งแก่ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินและบุคคลภายนอก ซึ่งต้องรับผิดชอบเพื่อชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของนั้น

ถ้าค่าแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้ นั้นต้องเสื่อมเสียไปเพราะ ความผิดของบุคคลภายนอก เนื่องจาก การที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอายัด ไม่ว่าจะด้วย ประการใดๆ ให้หัวหน้าสำนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับการแต่งตั้งเรียกให้บุคคลภายนอก นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายใดๆ อันเกิดขึ้นแต่การนั้น

คำสั่งอายัดนั้น อาจออกได้ไม่ว่าหนี้ของบุคคลภายนอกนั้นจะมี ข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไข หรือว่าได้กำหนดจำนวนไว้แน่นอนหรือไม่ ในการ อายัดทรัพย์สินนั้นเกิดขึ้นภายหลังการขยับยั้งธุรกรรมตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งไว้แล้ว

แต่แรกคือ 10 วัน ต่อจากนั้นจะเป็นการยึดอาชัฏทรัพย์ซึ่งตรงตามมาตรา 21 ถึงมาตรา 25 ซึ่งเป็นวิธีการดังกล่าวในระยะเวลา 90 วัน และในขณะเดียวกัน จำเลยหรือผู้ต้องหาก็สามารถร้องขอให้คณะกรรมการอุทธรณ์พิจารณาวิเคราะห์การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า ชอบธรรมหรือไม่ ซึ่งอยู่ในระยะเวลาที่กำหนดคือ 100 วัน หากเกินกำหนดดังกล่าวทางสำนักงานบริหารข้อมูลจะต้องปล่อยให้เป็นหน้าที่ของศาลปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

ดังนั้น ในระหว่างมีการยึดทรัพย์ชั่วคราวนั้น ก็ยังคงแสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยยังคงมีสิทธิในการที่จะพิสูจน์ติดตามเอาทรัพย์ของตนคืนได้อยู่ตลอดระยะเวลาที่กำหนดต่อทางสำนักงานบริหารข้อมูล อย่างไรก็ตาม เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ทางคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลและอุทธรณ์ของสำนักงานต้องยุติและปล่อยเป็นหน้าที่ของศาลในการพิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลและคดีความต่อไป ซึ่งจำเลยยังคงสามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่อาชัฏได้อยู่ดีจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่นหรือให้ทรัพย์ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายต่อไป

4.2.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอุทธรณ์

ดังที่กล่าวมาในบทก่อน ทางสำนักงานบริหารข้อมูล จะมีพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลต้องมีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยผู้เขียนเห็นว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานต้องมีการตรวจสอบซึ่งกันและกันเพื่อความบริสุทธิ์ยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นต้องมี คณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลหรือคณะกรรมการอุทธรณ์ เพื่อตรวจสอบการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล ว่าได้มีการบังคับใช้กฎหมายหรือใช้อำนาจตามกฎหมายได้อย่างชอบธรรมหรือไม่ และมีการกลั่นแกล้งจำเลยหรือไม่ และคณะกรรมการนี้สามารถตรวจสอบได้ทั้งข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

มีหน้าที่

- สามารถเข้าตรวจสอบได้ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล
- สามารถตรวจสอบการทำงาน ในคดีที่เกิดขึ้นทั้งที่มีผู้ร้องเรียนและคดีที่น่าสงสัยที่ตรวจพบ

มีอำนาจ

- สามารถตรวจสอบ เข้าถึงข้อมูลและติดตามข้อมูลเช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล
- ให้ความเห็นชอบและไม่เห็นชอบในการวิเคราะห์ของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลตามกฎหมายนี้
- สามารถยับยั้ง และยกเลิกธุรกรรมที่ถูกสั่งยึดและอายัดที่เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยทำหนังสือหรือรายงานต่อหัวหน้าสำนักงาน
- เมื่อมีผู้ร้องขอให้มีการตรวจสอบใหม่ถึงการปฏิบัติหน้าที่หรือการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลว่ามีความไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือถูกกั้นกัณฑ์
- เมื่อตรวจพบโดยไม่มีการร้องขอจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ความเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ หากกระทำโดยสุจริตแล้วมิต้องรับผิดชอบใดๆ ในการปฏิบัติหน้าที่

การเข้ารับตำแหน่ง

- โดยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเงินและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมาย การเงิน การธนาคาร และเจ้าหน้าที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น โดยหัวหน้าสำนักงานเป็นผู้เสนอ (ในทางปฏิบัติอาจตั้งกรรมการหรือคณะกรรมการกั่นกรอง สรรหาผู้มีความเชี่ยวชาญและความสามารถสูงสุดในการดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการอุทธรณ์ ให้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้คัดเลือกและแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและหัวหน้าสำนักงานบริหารข้อมูลตามที่เสนอในเรื่องของจำนวนนั้น อาจขึ้นอยู่กับความ

เห็นชอบของสำนักงานก็ได้ ซึ่งอาจจะประกาศในกฎ
กระทรวงภายหลังก็ได้

การพ้นตำแหน่ง

- มีวาระคราวละ 2 ปี
- สามารถถูกรับเลือกและแต่งตั้งขึ้นใหม่ได้หากมีการ
เสนอชื่อตามวิธีการและขั้นตอนการเข้าดำรงตำแหน่ง
- หมควาระเมื่อครบวาระ หรือ ลาออก หรือ ตาย
เป็นการพ้นวาระในการทำงานของคณะกรรมการ
อุทธรณ์นั้น

คณะกรรมการสามารถตรวจสอบข้อมูลและเข้าถึงข้อมูลได้เช่นเดียวกับ
พนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลนั้นและมีอำนาจเรียกข้อมูลของการตรวจสอบโดย
พนักงานเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ไปแล้วกลับมาตรวจวิเคราะห์ใหม่ได้
ทั้งในช่วงของการยับยั้งธุรกรรม 10 วัน ตลอดไปจนถึงช่วงอายุขัตติยพันธิน ตลอด 90 วัน
รวม 100 วัน ซึ่งในช่วงนี้ศาลต้องรอการพิจารณาและตรวจสอบของทางคณะกรรมการ
การอุทธรณ์เสียก่อน เพราะหากว่าคดีไม่มีมูล ศาลก็ไม่ต้องพิจารณาต่อไปให้ปล่อยทรัพย์สิน
ได้เลย เมื่อทางผู้ต้องหาหรือจำเลยพิสูจน์ได้ แต่ถ้าหากพิสูจน์ไม่ได้ เมื่อครบกำหนด
100 วันแล้ว ทางคณะกรรมการอุทธรณ์ต้องปล่อยคดีให้เป็นหน้าที่ของศาลต่อไปตาม
กฎหมาย โดยต้องให้ความร่วมมือกับศาลในการขอพยานหลักฐาน เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยว
ข้องในการวิเคราะห์และตรวจสอบนั้นแก่ศาลเพื่อประโยชน์ของคดีและความรวดเร็วใน
การปฏิบัติงานในชั้นศาลต่อไป

ในทางปฏิบัติแล้วผู้เขียนเห็นว่า จำเลยหรือผู้ต้องหาสามารถร้องขอต่อ
ศาลให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดได้จากศาลโดยตรงก็ได้ ไม่ต้องมาร้องต่อคณะกรรมการอุทธรณ์
แต่ในทางปฏิบัติของสำนักงานบริหารข้อมูล ก็ควรมีการ CHECK & BALANCE ใน
การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการซึ่งกันและกันเพื่อแสดงให้เห็น
ถึงการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส และเป็นที่พักของประชาชนผู้ถูกกล่าวหาได้ว่ามิได้
กระทำโดยมีอำนาจที่ไม่เหมาะสม อีกประการหนึ่งที่เห็นสมควรที่จะต้องมีการ
การอุทธรณ์คือ พระราชบัญญัติฉบับนี้เน้นไปที่ความผิดฐานฟอกเงิน และตัวเงิน

เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นควรที่จะตรวจสอบและวิเคราะห์ให้เสร็จสิ้นไป ภายในหน่วยงานนี้ หรือภายในสำนักงานบริหารข้อมูลนี้ไปในคราวเดียวเพื่อความรวดเร็วว่าผู้ต้องหามีความผิดฐานนี้หรือไม่ และสามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ หากพบความผิดอื่นๆ นอกจากนี้ก็ให้สำนักงานรายงานไปยังหน่วยงานเฉพาะคดีเท่านั้น แต่ถ้าหากพบความผิดที่เกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดในพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลนี้วิเคราะห์ตรวจสอบให้เสร็จไปเลยในคราวเดียวเพื่อเป็นการลดคดีต่างๆ ที่ต้องส่งศาลอย่างเช่น ในปัจจุบันซึ่งเมื่อเกิดคดีความแล้วไม่ว่าคดีอะไร เรื่องอะไร ก็ส่งศาลให้วิเคราะห์พิจารณาคดีไปเสียหมด โดยถือว่าผู้พิพากษา หรือศาลต้องรู้ทั้งหมดนั้นคงเป็นไปได้ โดยเฉพาะคดีเช่นนี้เพราะศาลไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในคดีที่พิเศษ และซับซ้อนแบบนี้ทุกท่านไป ดังนั้น เมื่อมีคดีเหล่านี้เกิดขึ้น และมีหน่วยงานเฉพาะเช่นนี้แล้ว ก็จะง่ายแก่การวิเคราะห์และพิจารณาจากเหล่าผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการของทางสำนักงานคงเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและมีการ CHECK & BALANCE ด้วย จึงน่าเป็นที่ยอมรับถึงความถูกต้องเป็นอย่างมาก ส่วนในเรื่องของการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้นยังคงต้องส่งเป็นคำร้องขอต่อศาลอยู่ดี ในวิธีการและขั้นตอนวางกฎหมาย

ในขณะเดียวกัน หากจำเลยยังคงต้องการต่อสู้ก็ยังสามารถที่จะต่อสู้ในชั้นศาลได้ต่อไปในกระบวนการยุติธรรมอยู่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว จึงเห็นว่าหากมีคณะกรรมการอุทธรณ์แล้วจะสามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็ว มีความถูกต้อง และแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานว่ามีความถูกต้องและเชื่อถือได้ อีกทั้งสามารถลดภาระของศาลในการต้องมาพิจารณาคดีที่สลับซับซ้อนในเรื่องของคดีการเงินและเกี่ยวข้องกับระบบการเงินทางเศรษฐกิจเช่นนี้ ให้เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วอีกด้วย

4.2.4 การยื่นขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ในร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ. ได้บัญญัติไว้ในหมวด 4 เรื่องการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ในมาตรา 21 ถึง มาตรา 25 (ดูภาคผนวก ก) เป็นเรื่องการยึดและอายัดทรัพย์สินหากจำเลยไม่สามารถพิสูจน์ได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และจะหมุนกลับมาใช้กับหน่วยงานต่างๆ ในรูปของงบประมาณ ซึ่งจะใช้เวลาานมากคือ 1 รอบงบประมาณคือ 1 ปี

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งกองทุนเช่นเดียวกับกองทุนของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 2534 เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

ได้กล่าวมาแล้วว่า การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการสำคัญที่ใช้ในการทำลายธุรกรรมของผู้กระทำความผิด ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการริบทรัพย์สิน จึงประกอบด้วย

ก. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา นี้ ให้ศาลสั่งริบเสียทั้งสิ้น แม้ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่บุคคลผู้เป็นเจ้าของจะสามารถพิสูจน์หักล้างได้

ข. ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด

จากที่ได้กล่าวมาจะเป็นได้ว่า แม้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นมาตรการใหม่ในสายตาของประชาชนชาวไทย แต่ภัยอันตรายจากอาชญากรรมยาเสพติดที่เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ คงจะเป็นสิ่งกระตุ้นไม่ให้ทำในสิ่งที่เกิดขึ้นมาซ้ำอีกในอดีต นั่นก็คือ “กว่าตัวจะสุก งาก็ไหม้” ผู้เขียนเห็นว่าควรให้ทรัพย์สินที่ริบนั้นตกเป็นของกองทุน โดยมีการจัดตั้งกองทุนของสำนักงานบริหารข้อมูล ในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีลักษณะเช่นเดียวกับกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยให้จัดตั้งกองทุนกลางที่ปฏิบัติหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ. ซึ่งทรัพย์สินที่ตกแก่กองทุนนั้นได้จากคำสั่งของศาลที่มีคำสั่งให้ริบและให้กองทุนนี้ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา 21
- ทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้หรือบริจาค
- ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล
- ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม 3 ประการแรก

โดยกองทุนนี้ให้เป็นของสำนักงานบริหารข้อมูล ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน การรับจ่ายเงินหรือการเก็บรักษาเงินกองทุนนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง รวมถึงการจัดหาผลประโยชน์และการจัดการและการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนนั้น

ด้วยเหตุที่ว่าเป็นการเพิ่มความรวดเร็วในการนำเงินออกมาใช้ประโยชน์ในการติดตามหรือเป็นทุนในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูล ทรัพย์สินที่อยู่กองทุนของสำนักงานนั้นจะมีได้แบ่งแยกมาจากการฟอกเงินประเภทใดหรือฐานความผิดใดประกอบซึ่งจะถือว่าเป็นเงินที่ริบมาจากความผิดตาม พ.ร.บ. นี้เท่านั้น มิได้เป็นการก้าวไปถึงในฐานความผิดในทางอาญาอื่นๆ ที่ซึ่งมีการริบทรัพย์สินเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนนั้น ได้มาจากความผิดฐานฟอกเงินและรับฟอกเงินเท่านั้น

จริงอยู่ที่การตั้งกองทุนนั้นเหมือนเป็นการเข้าซื้อองงานเพราะสำนักงานบริหารข้อมูลนี้เป็นสำนักงานที่อยู่ภายในกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัตินั้น ให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้น ผู้เขียนเห็นว่าจะเป็นการล่าช้าในการของบประมาณเพื่อนำมาทำประโยชน์หรือเป็นทุนของสำนักงานในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ถ้าหากตกเป็นของแผ่นดินการนำเงินกลับมาใช้ก็จะอยู่ในรูปของการของบประมาณประจำปี ซึ่งเป็นการล่าช้าอาจไม่ทันการก็เป็นได้ อีกทั้งในทางปฏิบัติหน่วยงานใดมีผลงานน้อยก็ไม่สามารถของบประมาณได้ตามต้องการอยู่แล้วโดยเป็นที่รู้กัน เมื่อยิ่งของบประมาณไม่ได้หรือได้รับน้อย การปฏิบัติหน้าที่ก็ยิ่งเป็นเรื่องยากเพราะขาดทุนทรัพย์ในการปฏิบัติหน้าที่

ดังนั้นจึงเห็นสมควรจัดตั้งกองทุนของสำนักงานบริหารข้อมูลดังกล่าว